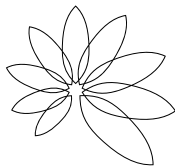

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö
Vuosikertomus
2013

SISÄLTÖ

6	Yliasiamiehen sanat
8	Toiminta
10	Näkökulma: Sananvapaudesta osa Suomi-brändiä <i>Säätiön uusi painopistealue on hallituksen puheenjohtajan Janne Virkkusen mieleen.</i>
16	Apurahat ja lahjoitukset
24	Näkökulma: Maailmanlaajuisesti pätevä <i>Mervi Pantin johtama kansainvälinen maisteriohjelma on tehnyt monesta ulkomaalaisesta helsinkiläisen.</i>
30	Talous- ja sijoitustoiminta
32	Tuloslaskelma
33	Tase
34	Hallinto ja henkilökunta
36	Näkökulma: Nuori toimittaja, lähde maailmalle <i>Kansainvälisten mediayhtiöiden merkitys työnantajina kasvaa, uskoo dekaani Steve Coll.</i>
Valokuva-liite: 44	Sana on vapaa -seminaari Harald Hirmuinen 40 vuotta -näyttelyn avajaiset Tieteellinen toimikunta Säätiöpäivä
46	Alumni-ilta Uskonnot mediassa -seminaari Flashes from Finland -näyttelyn avajaiset Viestinnän tulevaisuus ja tutkimus -seminaari
48	Vihapuhe sananvapautta kaventamassa -seminaari Uutisraivaaja-kilpailun voittajan valinta Uutisraivaaja-finalistit Slush-tapahtumassa

LAATUJOURNALISMIA JA SANANVAPAUTTA

Esiintymislavalla seisoo iloisesti hymyilevä joukkue. Joukkue, pitkiä juttuja digitaalisesti julkaiseva Long Play, on juuri voittanut Helsingin Sanomain Säätiön Utisraivaaja-kilpailun. Palkintona joukkue saa 250 000 euroa, jolla sen on määrä kehittää julkaisuaan siten, että kirjoituksia voi ostaa jopa tekstiviesteillä.

On marraskuun 13. päivä 2013. Helsingin Kaapelitehtaalla on menossa Slush, Pohjois-Euroopan suurin start up -tapahtuma. Utisraivaaja-kilpailu järjestettiin nyt toista kertaa, mutta voittaja julkistetaan nyt ensimmäisen kerran Slushin kansainväliselle kuulijakunnalle.

Kilpailun tarkoituksena on kannustaa media-alaa innovatiivisuuteen ja kokeilevuuteen sekä uudistaa suomalaista journalismia ja tiedonvälitystä. Loppukilpailuun selvisivät muiden muassa netissä taideteoksia ja gallerioita markkinoiva kulttuurihanke ja koululaisille omaa uutispalvelua suunnitteleva opetusohjelma.

Kilpailulla säätiö myös kokeilee, mitä tapahtuu, kun perinteisen, yliopistoissa tehtävän tutkimuksen lisäksi tuetaan tekemistä ja uuden rakentamista. Utisraivaajan esikuva tulee Yhdysvalloista, missä Knight Foundationin kilpailu tuo julkisuuteen urauurtavia hankkeita ja synnyttää mediaan uusia sisältö- ja ansaintamalleja.

Monivaiheisen kilpailun avulla säätiö opettaa osallistujia kehittämään ideasta tuotteen ja jopa liiketoimintamallin. Parhaassa tapauksessa kilpailijat tuovat koko alalle uudenlaista tekemisen meininkiä.

Tällä kertaa säätiö lähetti kilpailun finalistit hakemaan oppia Yhdysvaltain länsirannikon teknologiakeskuksista, kuten Piilaakson uusista yrityksistä sekä Berkeleyn ja Stanfordin yliopistoista.

Piilaaksossa kilpailijat oppivat ihan kädestä pitäen, mitä kaikkea uuden kehittäminen vaatii. Useissa vierailukohteissa heidän piti esitellä oma hankkeensa. Asiantuntijat ruotivat esityksen ja antoivat vinkkejä jatkokehittelyyn.

Amerikan-terveisille on käyttöä varsinkin sellaisissa hankkeissa, joissa media-alalta yritetään raivata rakennemuutoksen esteitä.

Hyppy uuteen, digitaaliseen maailmaan tuo kaupallisten ja teknisten ongelmien lisäksi myös sisältöön uudenlaisia vaatimuksia, vaikka p juttujen ideointiin, esillepanoon ja kuvittamiseen. Tätä mieltä oli myös voittajajoukkue.

Kilpailun tuottamien mallien kokeilu korostaa uudenlaisen median aikaa. Se tarjoaa paljon mahdollisuuksia myös laadukkaan journalismin julkaisemiseen.

Uutisraivaaja-kilpailu on jo nyt auttanut näkemään uusia vaihtoehtoja ja kehittämään esimerkiksi uusia julkaisualustoja. Kilpailijat ovat oppineet senkin, että kaikissa innovaatioissa – myös median sisällöntuotantoon, julkaisemiseen ja ansaintamalleihin liittyvissä – tarvitaan uuden tekemisen kulttuuria: paljon kokeiluja, yrittämistä, erehtymistä ja onnistumista. Jos hyvin käy, urauurtavat aloitteet ennen pitkää muuttavat mediaa ja mikseivätpä sen myötä koko maailmaakin.

Sananvapaus ja sen edistäminen kuuluvat säätiön säädekirjan keskeisiin tavoitteisiin. Säädekirjan tätä pykälää korostetaan nyt entistä aktiivisemmin. Sananvapauteen liittyvien hankkeiden tukeminen otettiin säätiön neljänneksi tukijalaksi tutkimuksen, toimittajakoulutuksen ja kilpailujen rinnalle.

Säätiö haluaa lisätä erityisesti kansainvälisiä yhteistyöprojekteja ja osallistua maailmanlaajuiseen sananvapaustyöhön.

Kansainväliset hankkeet tulivat ajankohtaisiksi, kun säätiö aloitti yhteistyön YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön Unescon kanssa.

Ensimmäisessä projektissa säätiö rahoittaa viiden vuoden ajan Unescon sananvapauspalkintoa. Vuodesta 1997 lähtien jaettu palkinto on kunnianosoitus henkilölle tai taholle, joka on merkittävästi edistänyt sananvapautta. Palkinnon saaja julkistetaan Kansainvälisen lehdistövapauden päivänä 3. toukokuuta.

Toisessa hankkeessa säätiö kustantaa suomalaisen tutkijan työskentelemään Pariisissa Unescon päämajan sananvapaustosastossa. Tehtävänä on yhdessä päämajan ja kenttätoimistojen kanssa koordinoida toimittajien turvallisuutta käsittelevää tutkimusta.

Lisäksi säätiö rahoittaa useita sananvapauteen liittyviä tutkimuksia suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa.

Viime vuonna säätiö jakoi apurahoja noin kolme miljoonaa euroa, 27 hankkeelle, ja vastasi entiseen tapaan Päivälehden arkiston ja Päivälehden museon toiminnasta. Toimintansa aikana säätiö on myöntänyt tutkimukseen, koulutukseen ja kilpailuihin yli 30 miljoonaa euroa.

Heleena Savela

TOIMINTA

Helsingin Sanomain Säätiö on yksityinen, yleishyödyllinen säätiö, jonka tarkoituksena on turvata suomalaisen median, erityisesti sanomalehden, tulevaisuus. Säätiö jakaa apurahoja viestintäalan tutkimukseen ja koulutukseen sekä järjestää kilpailuja. Yleishyödyllistä tehtäväänsä säätiö täyttää myös ylläpitämällä Päivälehden arkistoa ja Päivälehden museota.

Säätiö edistää ja tukee ensisijaisesti tutkimusta, joka liittyy viestintään, viestintäteollisuuteen ja sananvapauden eri ulottuvuuksiin.

Toimintavuoden aikana säätiö jakoi apurahoina ja lahjoituksina yhteensä 2 845 124 euroa 27 hankkeelle (vuonna 2012 jaettiin 4 403 359 euroa 18 hankkeelle).

Säätiö järjesti vuonna 2013 toisen kerran Uutisraivaaja-kilpailun. Kilpailuun jätettiin 105 ehdotusta, joista tuomaristo valitsi maaliskuussa 2013 jatkoon viisi hanketta. Niille annettiin alkupääomaa 10 000 euroa, jonka avulla ne kehittivät ideaansa. Finalistitiimit vierailivat myös Kalifornian Piilaaksossa. Kilpailun voitti pitkiin juttuihin ja reportaaseihin keskittyvä Long Play -verkkojulkaisu, joka sai 250 000 euroa kehitysrahaa.

Vuoden 2013 aikana 13 toimittajastipendiaattia aloitti säätiön apurahalla jatko-opintonsa ulkomaisissa huippuyliopistoissa. Säätiö on myöntänyt vuosina 2006–2013 yhteensä 79 toimittajastipendiä.

Vuodeksi 2014 apurahoihin ja toimittajastipendeihin on varattu kolme miljoonaa euroa.

Vuoden aikana säätiö järjesti kaksi seminaaria tukemiensa tutkimusten teemoista, tiedotustilaisuuden toimittajille opiskelustipendeistä ja työpajan viestinnän tutkijoille sekä yhdessä Ilta-Sanomien kanssa keskustelutilaisuuden sananvapaudesta.

Helsingin Sanomain Säätiö oli toimintavuonna Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan ja European Foundation Centren jäsen.

Säätiö tiedottaa toiminnastaan aktiivisesti verkkosivujensa ja sosiaalisen median yhteisöpalveluiden Facebookin ja Twitterin kautta.

Päivälehden arkisto otti vuonna 2013 vastaan 53 luovutusta (61 vuonna 2012), joista kahdeksan oli sähköisen aineiston kertaluovutuksia. Suuri kertaluovutus olivat sähköiset ja paperimuotoiset asiakirjat, jotka liittyivät tammikuussa 2013 toteutettuun Helsingin Sanomien tabloidiuudistukseen.

Sähköistä arkistointia kehitettiin kertomusvuonna edelleen. M-Filesin dokumentinhallintaohjelmistoon kehitettiin toiminto, joka ottaa

automaattisesti vastaan sähköistä tiedoteaineistoa. Aineistojen mikrofilmausta ja digitointia jatkettiin. Kansalliskirjastosta arkistoon hankittiin Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uusimmat mikrofilmit. Mikrofilmien tilaus lopetettiin vuoden 2013 päättyessä.

Vuonna 2013 Päivälehden arkiston kaikki keskeisimmät julkiset arkistoluettelot tallennettiin pdf-muotoisina arkiston verkkosivuille asiakkaiden käytettäväksi.

Päivälehden arkiston tutkijasalissa on viisi paikkaa ja kaksi tutkijapäätepaikkaa. Kertomusvuonna arkistoon tehtiin 664 (607) tutkija- tai vierailukäyntiä.

Marraskuussa järjestettiin yhdessä Päivälehden museon ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkiston kanssa Arkistojen päivän tapahtuma. Tapahtumassa tarkasteltiin nuoren kirjailijan elämää Helsingissä Aino Kallaksen ja Saima Harmajan silmin.

Päivälehden arkiston kokoelmissa oli vuoden 2013 lopussa asiakirjoja 2 905 (3 431) hyllymetriä.

Päivälehden museon vuoden kävijämäärä oli noin 51 200. Opastettuja ryhmiä kävi 377. Lisäksi museossa järjestettiin media- ja historia-aiheisia seminaareja ja työnäytöksiä. Painokellarissa pidettiin myös käsinladonnan SM-kilpailut.

Museo tuotti vuoden aikana viisi vaihtuvaa näyttelyä ja tarjosi lisäksi tilan Aku Ankka -lehden järjestämälle Kari Korhosen juhlanäyttelylle. Päänäyttelyt olivat Harald Hirmuinen – 40 vuotta viikinkiseikkailua ja Flashes from Finland – Suomi National Geographic -lehdessä.

Keväällä 2013 julkaistiin museon uudistetut internetsivut sekä ensimmäiset Akseli-tietokantaan tallennetut esinetiedot ja -kuvat. Vuoden loppuun mennessä tietokantaan oli luetteloitu 823 esinettä, joista 332 on julkaistu osoitteessa www.arjenhistoria.fi.

Museo toimi aktiivisesti moniaistisia oppimisympäristöjä kehittävässä ESR-rahoitteisessa Aistien-hankkeessa. Lisäksi museo osallistui kansainväliseen Off the Records -hankkeeseen, jossa pyrittiin parantamaan kulttuurialan työntekijöiden digitaalisia valmiuksia.

Tieto Ludviginkadun kiinteistön mahdollisesta myynnistä aiheutti muutoksia perusnäyttelyn uudistussuunnitelmiin. Uudistustyötä jatketaan museon tulevan sijoituspaikan varmistuttua. Projektia ohjaa media- ja museoalan ammattilaisista koostuva toimikunta.

SANANVAPAUDESTA
OSA SUOMI-BRÄNDIÄ
SÄÄTIÖN UUSI
PAINOPISTEALUE
ON HALLITUKSEN
PUHEENJOHTAJAN
JANNE VIRKKUSEN
MIELEEN.

”**T**ässä kohdassa minä tulin Helsingin Sanomiin”, sanoo entinen vastaava päätoimittaja Janne Virkkunen ja osoittaa pylväikköä taulussa, joka on kiinnitetty Päivälehden museon seinälle.

Taulussa kuvataan Helsingin Sanomien levikin kehitystä, ja samalla se kertoo paljon koko media-alan lähihistoriasta.

Virkkusen sormi osuu aivan 1970-luvun alkuvuosiin. Niistä alkoi lehdistön kulta-aika, joka jatkui 1990-luvulle asti. Hänen uransa kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana Hesarin arkilevikki nousi noin 270 000 kappaleesta noin 480 000:een. Sen jälkeen paperiversion levikki on laskenut 300 000:n pintaan. Ja nyt lehdistö taivaltaa historiansa suurimmassa murroksessa.

”Tämä viimeaikainen alamäki on ollut nopeampi kuin odotin”, Virkkunen sanoo. ”Alaa ovat samaan aikaan ravistelleet talouden alamäki ja muutokset tavoissa kuluttaa mediaa. Näin täydellinen myrsky ei mene ohi muuttamatta alan rakenteita.”

”Olikohan niin, että tämä oli liian turvallista bisnestä liian kauan?”

Tutkittavaa mediassa siis löytyy.

Ja enemmän kuin koskaan.

Janne Virkkusen mielestä säätiö on vaalinut hyvin Päivälehden ja Aatos Erkon perintöä.

On joulukuinen keskiviikkoilta. Päivälehdessä museon viimeiset asiakkaat ovat jo poistuneet pimeään kaupunkiin. Janne Virkkunen on eläkkeellä, mutta tekemistä riittää. Päivällä hän on johtanut puheenjohtajana Helsingin Sanomain Säätiön hallituksen kokousta – toiseksi viimeistä kertaa.

Alkuvuodesta Virkkunen jää pois hallituksen puheenjohtajan tehtävästä. Säätiön johdossa on alusta asti ollut kaksi Helsingin Sanomien entistä päätoimittajaa: Virkkunen ja säätiön yliasiamies Heleena Savela.

Säätiö on kahdeksanvuotisen historiansa aikana jakanut noin 30 miljoonaa euroa rahaa tutkimukseen, toimittajien kansainväliseen koulutukseen ja vierailijaprofessoreiden palkkaukseen.

Virkkunen on säätiön aikaansaannoksiin ”hyvinkin tyytyväinen”.

”Ensinnäkin olemme pystyneet merkittävästi lisäämään sekä suomalaista mediatutkimusta että suomalaisen mediatutkimuksen osaamista.”

”Tämä on jatkuvaa oppimista molemmin puolin. Yliopistoissa herrättiin aika hitaasti tajuamaan, että niitä rahoitetaan nyt huomattavasti enemmän kuin ennen ja että niillä on kunnolla mahdollisuus päästä tekemään tutkimusta.”

Korkeakouluista on tullut palautetta, että säätiön pitäisi ottaa enemmän riskejä siinä, millaisiin hankkeisiin rahaa annetaan.

Virkkunen ymmärtää kritiikin. ”Mutta säätiö ei voi luovuttaa päätösvaltaansa. Olemme perustaneet kansainvälisen toimikunnan, joka arvioi, täyttääkö tutkimus kansainväliset vaatimukset. Tällä on tarkoitus säädellä riskiä, mutta pienessä maassa näitä riskijuttuja ei edes ole paljon tarjolla.”

”Kovin hyvin emme ole pystyneet luomaan uudenlaisia liiketoimintamalleja medialle. Ei tämän alan hakijoitakaan tosin ole paljon ollut.”

Virkkunen on erittäin tyytyväinen siihen, että toimittajat hakevat aikaisempaa enemmän säätiön rahoittamiin kansainvälisiin opintoihin. Huippuyliopistoissa on opiskellut jo lähes 80 toimittajaa.

Virkkunen näkee säätiön kansainvälistymisohjelman jatkona Sanomain toimittajakoululle, jonka edesmennyt pääomistaja Aatos Erkko perusti vuonna 1967. Virkkunen sanoo, että enää ei ole tarkoituksenmukaista jatkaa toimittajien peruskoulutusta, koska sitä saa muualtakin.

”Tällaisessa pienessä maassa kaikki tavat, joilla ihmiset kansainvälistyvät, ovat hyväksi maalle ja tässä tapauksessa myös medialle. Koulut-

tuksessa syntyy yhteistyöverkostoja, joita toimittajat voivat käyttää ammatissaan hyväkseen.”

Eikä tässä kaikki: säätiö rahoitti pitkään myös Tampereen yliopiston vierailijaprofessuurin ja on käynnistänyt myös kansainvälisen viestinnän maisteriohjelman Helsingin yliopistossa.

”On hyvä kysymys, onko 30 miljoonaa näin pienelle tutkimusalalle liiankin suuri summa. Mutta ei, ei rahaa sentään liikaa ole jaettu”, Virkkunen sanoo naurahtaen.

Virkkunen on huolissaan suomalaisen tieteen ja tutkimuksen tulevaisuudessa, jos yleishyödyllisten säätiöiden veroedut hävitetään tai niitä heikennetään.

Esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusvirasto vaati pari vuotta sitten tiukennuksia veroetuihin, mutta veti ehdotuksensa pois tutustuttuaan säätiöihin tarkemmin. Edellinen vakava yritys verottaa säätiöitä tehtiin 1970-luvun puolivälissä.

Seuraavan kerran keskustelu voi herätä keväällä, kun uutta säätiölakia aletaan käsitellä valtiontalouden kriisin parissa kamppailevassa eduskunnassa, vaikka laissa ei verotusta edes käsitellä.

”Säätiöiden sääntely on mennyt hyvään suuntaan, mutta on hyvin vaarallista, jos yleishyödyllisiä säätiöitä joudutaan veroetujen muutosten takia purkamaan.”

Virkkunen mielestä pääasiassa hyvin toiminutta järjestelmää ei saa rangaista siksi, että muutaman säätiön hallitus on toiminut väärin ja jakanut etuja lähipiirilleen.

”Eivät yhteiskunnan muut rahoitusväylät pysty korvaamaan säätiöiden antamaa rahaa. Raha-automaattiyhdistyksen ja Veikkauksen varoista ei ihan hirveästi voi tänne tieteen puolelle ottaa.”

”Toivon todella, etteivät poliitikot sorru siihen normaaliin kateusmentaliteettiin, että kun tuolla on rahaa, aletaan verottaa sitä.”

Virkkunen lisäisi säätiöiden läpinäkyvyyttä ja valvontaa. ”Patentti- ja rekisterihallituksen kykyä valvoa säätiöitä pitäisi parantaa.”

Istumme keskellä Helsingin Sanomain Säätiön ylläpitämää Päivälehden museota, jonka seinille on aseteltu suurennettuja kopioita tärkeistä uutisista. Niistä monet tapahtuivat juuri Janne Virkkusen pitkän journalistiuran aikana: presidentti Urho Kekkosen dramaattiset loppuajat

1980-luvun alussa, Neuvostoliiton romahtaminen kymmenisen vuotta myöhemmin ja terrori-iskut Yhdysvaltoihin syyskuussa 2001.

Kaikki nuo uutiset liittyvät myös sananvapauteen. Kekkosen kohdalla lehdistö sortui itsesensuuriin. Neuvostoliitossa sananvapaudesta ei voinut edes puhua. Itsemurhaiskujen jälkeen Yhdysvallat aloitti terrorismia vastaan taistelun, jossa sananvapautta ei aina ole kunnioitettu.

Ei siis ihme, että Janne Virkkunen on silmin nähden innoissaan Helsingin Sanomain Säätiön uudesta painopistealueesta, sananvapaudesta.

Virkkunen on puolustanut sananvapautta muun muassa Kansainvälisen lehdistöinstituutin IPI:n puheenjohtajana 2008–2010. Vuonna 2010 hän sai Suomen Kuvalehden tunnustuspalkinnon työstään sananvapauden hyväksi.

”Maailman noin seitsemästä miljardista ihmisestä alle miljardi elää sellaisissa oloissa, joissa edes voidaan puhua sananvapaudesta.”

Säätiö aikoo korostaa sananvapautta erityisesti Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuonna 2017. Kuten myös 2016, jolloin tulee kuluneeksi 250 vuotta siitä, kun kokkolalainen valtiopäivämies Anders Chydenius sai Ruotsi-Suomessa läpi painovapauslain, joka vapautti ennakkosensuurista kaiken muun paitsi uskonnolliset ja ulkomaiset painotuotteet.

”Sananvapaus pitää saada osaksi Suomi-brändiä. Suomi kuuluu sananvapauden huippumaihin, kuten kaikki Pohjoismaat.”

”Mutta ei Suomikaan ole vailla uhkia. Esimerkiksi käy edellisen hallituksen aikomus heikentää lähdesuojaa, mutta onneksi oikeusministeri Tuija Brax (vihr) tuli lopulta järkiinsä.”

Virkkunen sanoo, että aina ja kaikkialta löytyy päättäjiä, jotka haluavat kaventaa sananvapautta, koska ilman mediaa päättäjien elämä olisi mukavampaa. Hän ottaa esimerkin Britanniasta, jossa hallinto on uhannut viedä sanomalehti The Guardianin oikeuteen, jos se ei luovuta tietovuotaja Edward Snowdenilta saamiaan asiakirjoja. Lehti oli paljastanut Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuuspalvelun NSA:n ja Britannian signaalitiedustelupalvelun pitkään harjoittaman laajan urkinnan.

”Yhdysvaltojen hallinnon urkinnoissa haisee myös uhka sananvapaudelle. Venäjällä on suuria uhkia, puhumattakaan kehittyvistä maista.”

Tuolla on kuva, jossa Päivälehden perustajat ovat kirjoitus-
pöydän ääressä. Tuolla on vitriini, jossa on Helsingin Sano-
mien kirjoituskone ja sähkökirjoitin. Ja tuolla näkyy huvit-
tavan iso tietokone jostain kaukaa historiasta. Päivälehden
museon joka nurkasta näkyy se työ, jolle myös Helsingin Sanomain
Säätiön varallisuus perustuu.

Paljon on media-alalla tapahtunut, mutta ei koskaan niin paljon kuin
nyt, kun ihmiset seuraavat yhä enemmän uutisia mobiililaitteistaan
missä tahansa ja mihin aikaan tahansa.

Median kriisi osuu nyt myös Helsingin Sanomain Säätiöön. Sano-
ma-yhtymän taloudellinen tilanne on heikentynyt, joten se ei enää mak-
sa osinkoa entiseen avokätiseen tapaansa.

Säätiö on vuosien varrella vähentänyt riippuvuuttaan Sanoman
osakkeesta, mutta konsernin maksamat osingot ovat edelleen sen mer-
kittävin yksittäinen tulolähde.

”Totta kai tämä tarkoittaa, että meidän täytyy säästää kuluja. Se hei-
jastuu väistämättä apurahojen määrään.”

Päivälehden museokin saattaa siirtyä pois Ludviginkadulta, kun Sa-
noma myy vanhat kiinteistönsä. Päätöksiä muutosta ei vielä ole.

Virkkusen puheessa toistuu usein sana ”Aatos”, aivan kuten hänen
syksyllä 2013 ilmestyneissä muistelmissaan *Päivälehden mies* (WSOY).

Nimeä hän ei suotta lausu, sillä säätiön tehtävä on toteuttaa Aatos
Erkon tahtoa. Hän perusti säätiön ja laati säädekirjan, jonka mukaan
säätiön toiminnassa pitää olla aina Suomi-kytkös. Säätiön keskeinen
tehtävä on turvata sanomalehden tulevaisuus.

”Kyllä me olemme Aatoksen tahtoa toteuttaneet. Hän oli aina kiin-
nostunut tieteestä. Hän oli myös hyvin kansainvälinen. Ja sen lisäksi
me tietenkin vaalimme Päivälehden perintöä.”

”Täällä museossa näemme ympärillämme runsain mitoin tätä perin-
töä. Olen mieltänyt sen niin, että säätiön täytyy pitää yllä myös Päivä-
lehden henkistä perintöä.”

Siis vapaamielisyyttä, kansainvälisyyttä ja sosiaalista oikeudenmu-
kaisuutta.

Ja tietysti sananvapautta.

Teemu Luukka

Kirjoittaja on toimittaja HS:n kulttuuritoimituksessa.

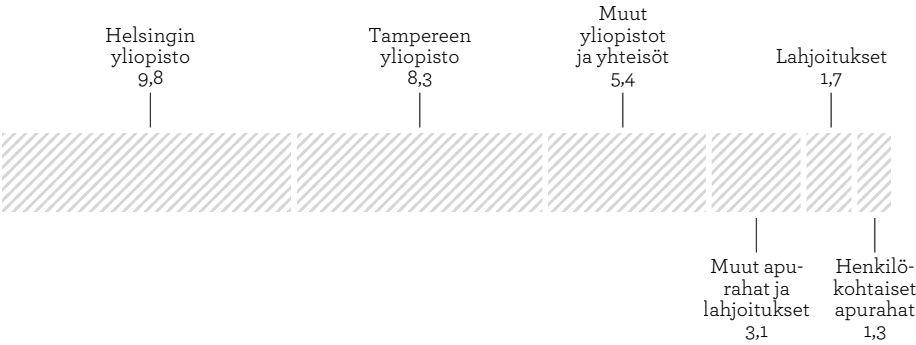
APURAHAT JA LAHJOITUKSET

Vuonna 2013 säätiössä käsiteltiin 129 (vuonna 2012: 104) apurahahakemusta, joiden yhteissumma oli 12 661 295 euroa (12 871 948 euroa). 2013 apurahoja ja lahjoituksia myönnettiin yhteensä 2 845 124 euroa (4 403 359 euroa) 27 (18) hankkeelle (toimittajastipendit ja Helsingin Sanomien vuosikerta on laskettu mukaan omiksi hankkeikseen).

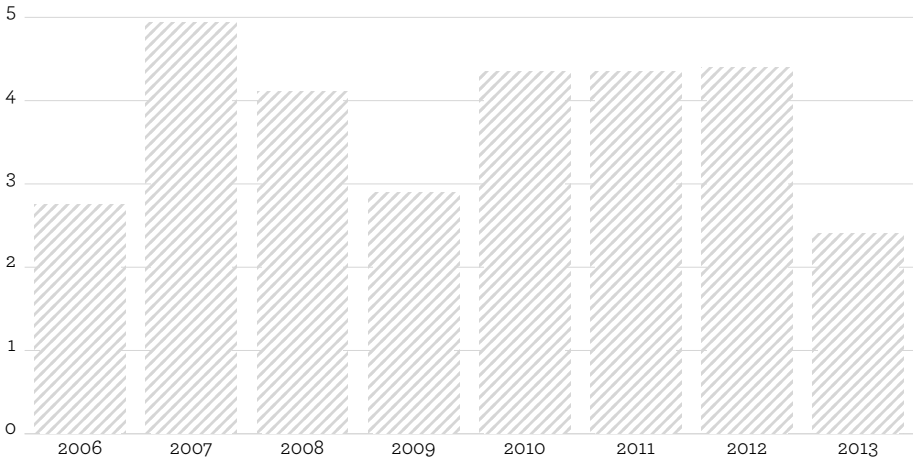
Palautuneita tai peruttuja apurahoja ei ollut (vuonna 2012: 0 euroa). Tuloslaskelmaan tilikaudella kuluksi kirjattuihin apurahoihin sisältyy lukukausimaksuja ja valuuttakurssieroja.

Apurahoista ilmoitettiin hakijoille henkilökohtaisesti. Lisäksi apurahat julkaistiin säätiön verkkosivuilla.

JAETUT APURAHAT 2006-2013, MILJOONAA EUROA

JAETUT APURAHAT, MILJOONAA EUROA

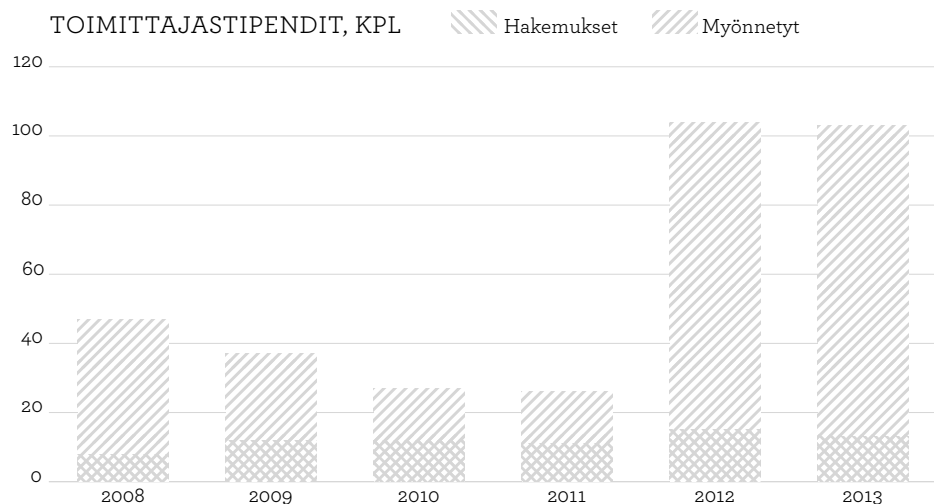

Helsingin Sanomain Säätiö on toimintansa aikana vuosina 2006–2013 jakanut apurahoja ja lahjoituksia 30 322 966 euroa (2006–2012: 27 477 842 euroa) yhteensä 235 (208) hankkeelle. Lisäksi säätiö on käyttänyt miljoona euroa Päivälehdessä museon perusnäyttelyn uudistamiseen. Toiminnan aikana peruttujen apurahojen yhteissumma on 573 095 euroa.

Säätiö tukee viestintään ja viestintäteollisuuteen sekä sananvapauden toteutumiseen liittyvää tutkimustoimintaa. Säätiö järjestää kilpailuja, joiden tarkoituksena on tukea viestintäalan innovaatioiden syntymistä. Lisäksi säätiö haluaa edistää toimittajien ja viestinnän alan post doc -tutkijoiden ja professoreiden kansainvälistymistä.

Apurahahakemuksia käsitellessään hallitus arvioi aiheen tärkeyttä viestintätoimialalle, hankkeen sisältöä, odotettavissa olevia tuloksia ja tulosten merkittävyyttä, tutkimusasetelmaa ja -metodiikkaa sekä hakijan ammattitaitoa ja rahoituksen käyttöä.

Vuodeksi 2014 säätiö on varannut apurahiin ja toimittajastipendeihin kolme miljoonaa euroa.

Tampereen yliopisto, Viestinnän,
median ja teatterin yksikkö (CMT),
Journalismin, viestinnän ja
median tutkimuskeskus (COMET)
Professori Risto Kunelius

ILMASTOPOLITIikka JA
VERKOTTUNUT JOURNALISMI

MediaClimate 2.0 -hankkeessa tutkitaan globaalia, verkottunutta journalismia ilmastonmuutosta koskevan tiedon ja poliittisten toimintamallien välittäjänä, tulkitsijana ja kansainvälisen julkisuuden tuottajana. Aineistona on uutisointia ja keskustelua kansainvälisen ilmastopaneelin 2013–2014 raporttien vastaanotosta sekä YK:n kansainvälisten ilmastokokousten uutisoinnista yli 20 maassa.

250 000 €

Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos
FT Vilma Luoma-aho

UUSIEN MEDIAMAINONNAN MUOTOJEN
LÄPINÄKYVYYS VERKOSSA

Hanke tutkii uusien mediamainostamisen ilmiöiden (natiivimainonta, brändätty journalismi ja sponsoroidut sisällöt) läpinäkyvyyttä ja eettisyyttä tutkimalla viestintätoimistojen agendoja ja päätoimittajiin kohdistuvia paineita. Kokemuksia korostavaa fenomenograafista otetta käyttäen yhteistyössä ammattilaisten kanssa hankkeessa rakennetaan ja testataan kansainvälisen aineiston (Suomi, Viro, Yhdysvallat) kautta mediamainonnan läpinäkyvyysmalli.

200 000 €

Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos
FT Turo Uskali

DATAJOURNALISMIN TYÖKÄYTÄNNÖT (DAJO)

Datajournalismissa uutisoidaan, taustoitetaan ja visualisoidaan laajoja data-aineistoja. Tutkimuksessa selvitetään, miten datajournalismin käytäntöjä voidaan soveltaa journalistisessa tiedonhankinnassa ja julkaisutoiminnassa. Tutkimus toteutetaan datajournalismin ns. edelläkävijämaissa Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa ja myös Suomessa.

200 000 €

Tampereen yliopisto, Viestinnän,
median ja teatterin yksikkö (CMT),
Journalismin, viestinnän ja
median tutkimuskeskus (COMET)
YTT Heikki Heikkilä

YKSITYISYYS JA ANONYMITEETTI
VERKKOVIESTINNÄSSÄ

Hankkeessa analysoidaan suomalaisten suhtautumista yksityisyyteen internetissä. Tutkimuksessa kysytään: Miten ihmiset määrittelevät yksityisyyden merkitystä periaatteiden tasolla? Miten ja miksi he suojaavat omaa yksityisyyttään, ja miten he arvioivat yksityisyyden suojaan kohdistuvien uhkien seurauksia esimerkiksi sananvapaudelle?

192 720 €

Helsingin yliopisto, Kansalliskirjasto
Ylikirjastonhoitaja, professori Kai Ekholm

TIELLÄ SANANVAPAUTEEN – SUOMALAINEN
SANANVAPAAUS JA SENSUURI 1917–2017

Tiellä sananvapauteen -hanke tuottaa mediahistoriallisen kokonaiskuvan suomalaisen sananvapauden ja sensuurin kehityksestä 1917–2017. Tutkimuksessa selvitetään, millä tavoin sananvapauden tila on eri aikakausina muodostunut uskonnollisen, juridisen, poliittisen sekä markkina- ja itsesääntelyn vaikutuksesta ja mitkä periaatteet ja käytännöt ovat sananvapautta tukeneet tai rajoittaneet.

150 000 €

Tampereen yliopisto, Viestinnän, median ja teatterin
yksikkö (CMT), Kasvatustieteiden yksikkö (EDU)

MEDIAKASVATUKSEN MAISTERIOHJELMAN
KANSAINVÄLISTÄMINEN JA VAKINAISTAMINEN

Tampereen yliopistossa toiminut mediakasvatuksen maisteriohjelma on päätymässä heinäkuussa 2015. Lahjoitusrahalla toteutettu suomenkielinen ohjelma on tarkoitus vakinaistaa ja kansainvälistää pääosin ulkopuolisen tuen turvin vuosina 2015–2020. Englanninkielisestä mediakasvatuksen maisteriohjelmasta on tarkoitus tuotteistaa myös koulutusvientiä palveleva itsenäinen ohjelma.

130 000 €

*Turun yliopisto, Eduskuntatutkimuksen keskus
Johtaja, VTT Ville Pernaa*

ASIAANTUNTIJOIDEN KÄYTTÖ
UUTISJOURNALISMISSA

Hankkeessa analysoidaan, miten uutisjournalismissa käytetään eri alojen asiantuntijoita. Aihetta lähestytään kolmesta näkökulmasta: selvitetään case-tutkimusten avulla, millä tavoin Helsingin Sanomien, Ylen ja STT:n uutisjutuissa on käytetty asiantuntijoita. Asiantuntijoiden käyttämisen tapoja selvitetään toimitusten johdon ja uutistoimittajien sekä asiantuntijoiden haastatteluilla.

120 000 €

*Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos,
Viestinnän oppiaine
YTT Juha Herkman*

KULTTUURIEN TÖRMÄYS: SOSIAALISEN MEDIAN
HAASTE JOURNALISTISELLE AMMATTIETIIKALLE
Hanke tarkastelee erilaisten eettisten kulttuurien yhteentörmäystä uudessa mediaympäristössä. Keskeinen kysymys on, millaisen haasteen verkon toimintakulttuuri asettaa journalistiselle ammattietikalle. Toiseksi hankkeessa tarkastellaan sosiaalisen median kasvavaa merkitystä journalismikritiikin muotona ja alustana.

117 400 €

*Helsingin yliopisto, Svenska social- och
kommunalhögskolan*

VTT Johanna Jääsaari

KANSALAISTEN VIESTINNÄLLISET OIKEUDET
2014 EU-PARLAMENTTIVAALIKAMPANJASSA

Tutkimus koskee kansalaisten viestinnällisiä oikeuksia ajavan eurooppalaisen keskustelun politisoitumista. Tutkimuksessa vertaillaan eri maiden piraattipuolueiden vaaliohjelmia, -kampanjointia ja -menestystä vuoden 2014 europarlamenttivaaleissa. Tutkimuksessa tarkastellaan piraattien tavoitteita ja toimintaa osana globaalia sukupolvi- ja kansalaisliikehdintää, joka vaatii uudistamaan viestintä- ja kulttuuripolitiikkaa vastaamaan tämän päivän tietoyhteiskuntaa.

115 588 €

*Tampereen yliopisto, Viestinnän,
median ja teatterin yksikkö (CMT),
Journalismin, viestinnän ja
median tutkimuskeskus (COMET)
Tutkimusjohtaja, YTT Pentti Raittila*

ANNELI AUERIN MURHATAPAUUS MEDIASSA

Tutkimuksessa tarkastellaan Anneli Auerin oikeudenkäynnin uutisointia kolmessa sanomalehdessä vuosina 2009–2013. Painettujen lehtien lisäksi tutkitaan lehtien verkkosivuja. Tarkalla laadullisella sisälönanalyysillä tehdään näkyväksi tekstuaalisia ja visuaalisia käytäntöjä, joilla lehdet ovat mahdollisesti tuottaneet kuvaa Anneli Auerista syyllisenä.

100 000 €

*Tampereen yliopisto, Viestinnän,
median ja teatterin yksikkö (CMT)
Yliopistolehtori Iris Ruoho*

DEMOKRATIA, EDUSTUS JA TASA-ARVO

POLITIIKAN UUSISSA VERKKOJULKISUUKSISSA

Twitteristä on muodostumassa uusi poliittisen viestinnän areena. Tutkimuksessa seurataan poliittisen eliitin, kuten ministerien ja puolueiden puheenjohtajien, sekä toimittajien Twitterin kautta tuottamaa poliittista julkisuutta. Aineistona ovat viestintäketjut, joiden avulla seurataan verkossa syntyviä poliittisia yhteisöjä, viestinnän luonnetta ja poliittista agenda.

100 000 €

Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos

FT Turo Uskali

JOURNALISMIN TUTKIMUKSEN UUTISPORTAALI

Projektin tarkoituksena on rakentaa maailman ensimmäinen journalismin tutkimuksen kansainvälinen uutisportaali, joka mahdollisimman reaaliaikaisesti pyrkii välittämään uutta tietoa journalismia koskevista tutkimusavauksista, teemoista ja myös tuloksista kansainväliselle yleisölle, alan tutkijoille, uutisorganisaatioiden johdolle, rivitoimittajille, opiskelijoille sekä kaikille muille journalismin tulevaisuudesta kiinnostuneille.

92 000 €

Unesco

GUILLERMO CANO WORLD PRESS
FREEDOM PRIZE 2014–2017

Jatkoa Guillermo Cano World Press Freedom Prizen tukemiseen neljäksi seuraavaksi vuodeksi 2014–2017. Palkinto on luotu vuonna 1997, ja se on kunnianosoitus henkilölle tai taholle, joka on merkittävästi toiminut sananvapauden puolesta. Vuonna 2013 palkinto annettiin etiopialaiselle toimittajalle Reeyot Alemulle Unescon sananvapauspäivän maailmanlaajuisessa tapahtumassa Costa Ricassa.

88 140 €

Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos
FT Heikki Kuutti

TODENMUKAINEN JOURNALISMI

Selvityksen kohteena ovat median julkaisemalle tiedolle asetetut paikkansapitävyysvaatimukset ja tiedonvälityksen todenmukaisuuden parantaminen käytännössä. Tarkasteltavana on tiedonvälityksen paikkansapitävyyttä koskeva juridinen ja eettinen sääntely ja sen soveltaminen toimitustyössä, journalistinen lähdekritiikki ja sen hyödyntäminen, esitystavat epävarmoissa julkaisutilanteissa, paikkansapitävyys verkkoviestinnässä ja amerikkalaisen fact checking -käytännön soveltaminen Suomessa.

70 000 €

Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos
FT Marko Siitonen

PELILLISTÄMINEN JOURNALISMISSA

Viime vuosina digitaalisen median kentällä on nähty lukuisia yrityksiä yhdistää journalismia sekä pelillistämisen periaatteita. Tämä tutkimushanke etsii vastauksia kysymyksiin siitä, kuinka pelillistämistä on hyödynnetty journalismissa ja kuinka kohdeyleisö ottaa vastaan ja tulkitsee pelillistettyä journalismia. Tutkimuksen lähestymistapoina ovat laadullinen sisällönanalyysi sekä kohderyhmähaastattelut. Hankkeen tulokset auttavat ymmärtämään digitaalisen median ja pelillistämisen mahdollisuuksia.

60 000 €

Unesco, Division of Freedom of Expression and Media,
Development, Section for Freedom of Expression

TUTKIJASTIPENDI UNESCON
PÄÄKONTTORIIN PARIISIIN

Tutkimuskoordinaattorin vuoden määräaikainen stipendi Pariisissa. Tutkimuskoordinaattori koordinoi toimittajien turvallisuutta mittaavan JSI-tutkimuksen tekoa valituissa pilottimaissa yhdessä Unescon kenttätöimistojen sekä pääkonttorin kanssa, huolehtii tutkimuksen korkeasta laadusta ja siitä, että se on Unescon standardien mukaista ja antaa analyttistä palautetta sisällöstä.

55 000 €

Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos,
Viestinnän oppiaine

VTT Janne Matikainen

MAPPING DIGITAL MEDIA

-HANKKEEN SUOMEN-MAARAPORTTI

Open Society Foundation (OSF) on käynnistänyt vuonna 2010 Mapping Digital Media -ohjelman, jonka tavoitteena on luoda yhdenmukainen katsaus eri maissa sananvapauden ja informaation saatavuuden ehtoihin median digitaalistumisen myötä. Hankkeessa toteutetaan Mapping Digital Media -tutkimus Suomessa. Toiseksi tavoitteena on osallistua laajaan kansainväliseen vertailuhankkeeseen.

53 600 €

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu,
Journalismin koulutusohjelma
Koulutusohjelmajohtaja Anne Leppäjärvi

KONFLIKTIJOURNALISMI JA SANANVAPAAUS
-OPINTOJAKSO TOIMITTAJAOPISKELIJOILLE

Toimittajakoulutus ja Vikes rakentavat yhdessä kevätlukukauden 2014 kestävän opintojakson, jonka aikana tulevat toimittajat pureutuvat konfliktijournalismiin, sananvapauteen sekä journalistin vastuuseen yhteiskunnassa. Opiskelijat saavat käytännön työkaluja ja valmiuksia toimia konfliktialueilla journalisteina ja omassa maassaan sananvapauden edistäjinä. Opintojakson aikana tehdään matka Georgiaan.

40 000 €

Professori Esa Väli

*Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos,
Viestinnän oppiaine*

VUODEN KESTÄVÄ PROFESSORIN
TUTKIMUSVAPAA

Apurahakaudella on kaksi keskeistä tavoitetta. Ensimmäisenä tavoitteena on kirjoittaa tieteen julkisuutta ja tieteen asemaa yhteiskunnassa käsittelevä monografia *Tiede media-yhteiskunnassa* (työnimi). Toisena tavoitteena on valmistella julkaisukuntoon 2–4 tieteellistä referee-artikkelia sekä muutamia populaarimpia tekstejä teemasta *Audiences and publics: the changing media landscape*.

38 800 €

Professori Heikki Luostarinen

*Tampereen yliopisto, Viestinnän,
median ja teatterin yksikkö (CMT)*

KIINAN PEHMEÄ MEDIAVALTA: KIINAN
KANSAINVÄLISEN MEDIATOIMINNAN
TAVOITTEET, KEINOT JA SAAVUTUKSET

Vuoden kestävä professorin tutkimusvapaa. Tutkimus selvittää Kiinan globaalia mediatoimintaa, sen tavoitteita, menetelmiä ja saavutuksia. Tutkimus on osa debattia Kiinan ns. pehmeän vallan luonteesta ja selvittää vallan menetelmiä median alueella. Tavoitteena on myös tutkia, miten tutkijat, journalistit ja muut asiantuntijat kokevat Kiinan nopeasti kasvavan roolin kansainvälisessä mediamaailmassa.

35 500 €

YTT Katja Lehtisaari

Helsingin yliopisto, Aleksanteri-instituutti

MEDIA JA MARKKINAT VENÄJÄLLÄ

Projekti tarkastelee median roolia ja mediamarkkinoiden muutosta Venäjän modernisaatioprosessissa. Tutkimuskohteena on julkaisuja Moskovasta ja Jekaterinburgista. Lisäksi tarkastellaan sosiaalisen median merkitystä julkaisujen agendan muutokseen. Apuraha on myönnetty 6 kk:n tutkimusvierailuun Reuters-instituutissa Oxfordin yliopistossa keväällä 2015.

23 300 €

MA Taneli Heikka

Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos

VERKOTTONUT VIESTINTÄVALTA JA DEMOKRATIA
– UUDEN POLIITTISEN TOIMIJUUDEN MUODOT,
TAVOITTEET JA TULOKSET DIGITAALISILLA
DEMOKRATIA-ALUSTOILLA

Väitöskirjatutkimus analysoi yhteiskunnallista tarkeitua varten rakennettujen digitaalisten kommunikatioalustojen demokratiakäsitystä ja vaikutusta. Tapaustutkimuksilla selvitetään toiminnan tavoitteita sekä käsitystä poliittisesta toimijuudesta. Ilmiötä tutkitaan viidennen valtiomahdin käsitteen avulla. Tavoitteena on tuottaa uutta tietoa, jonka avulla viidennen valtiomahdin suhteet perinteisiin valtiomahteihin muodostuvat ymmärrettäväksi.

21 500 €

YTM Tuomas Näveri

*Tampereen yliopisto, Viestinnän,
median ja teatterin yksikkö (CMT)*

SUURIEN SUOMALAISTEN JA SAKSALAISTEN
MEDIATALOJEN VERKKOSTRATEGIAT

Vuoden jatkoapuraha väitöskirjahankkeelle. Hanke on vertailututkimus, jossa analysoidaan viiden suomalaisen ja viiden saksalaisen julkaisun verkkostrategioita (Bild, Der Spiegel, Die Welt, Handelsblatt, Westdeutsche Allgemeine Zeitung, Ilta-Sanomat, Suomen Kuvalehti, Helsingin Sanomat, Kauppalehti, Keskisuomalainen).

21 000 €

*Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta
OTT Päivi Tiilikka*

KANSAINVÄLINEN SANANVAPAAUSSEMINAARI

Tutkijoille, journalisteille ja kansalaisjärjestöille suunnattu kansainvälinen akateeminen sananvapausseminaari, jossa kuullaan korkeatasoisia esityksiä sananvapaudesta ja medianvapaudesta sekä niiden oikeudellisista ja muista rajoituksista (itsesääntely, itsesensuuri, nettikeskustelut ym.). Keynote-puhujien lisäksi ohjelmassa on tilattuja kommenttipuheenvuoroja sekä keskustelua.

19 526 €

*Tampereen yliopisto, Viestinnän, median
ja teatterin yksikkö (CMT)
Journalismin, viestinnän ja
median tutkimuskeskus (COMET)
Professori Risto Kunelius*

JOURNALISMI GLOBAALIN VUOTOKULTTUURIN
AIKANA: NSA-VUOTO, SANANVAPAUS JA
”KANSALAISUUDEN SUOJA”

Kansainvälinen tutkimushanke analysoi kesällä 2013
tapahtuneen Edward Snowdenin NSA-paljastuksen
käsittelyä journalismissa. Tutkimus käsittelee sanan-
vapautta, läpinäkyvyyttä, yksityisyyden suojaa, kan-
salaisten luottamusta ja kansallista etua koskevaa
harkintaa globaalissa toimintaympäristössä. Tutki-
mus kysyy, millaisena toimittajat näkevät oman suh-
teensa vuotajiin, valtioihin ja kansalaisiin. Mukana
on kahdeksan maan tutkijoista koostuva verkosto.
Rahoitus on myönnetty hankkeen käynnistämiseen.

19 000 €

Lahjoitukset

Helsingin Sanomien vuosikerta suomen
kielessä menestyneille uusille ylioppilaille
99 992 €

Toimittajastipendit jatkokouluttautumista varten

Petri Jauhainen, Kati Toivanen, Satu Vasantola
REUTERS INSTITUTE FOR THE STUDY OF
JOURNALISM, OXFORDIN YLIOPISTO

Maija Koski
INTERNATIONAL VISITING SCHOLARS PROGRAM,
BERKELEYN YLIOPISTO

Jeanette Öhman
USC ANNENBERG SCHOOL FOR
COMMUNICATION AND JOURNALISM

Pauliina Siniauer, Elina Valkonen
EUROPÄISCHE JOURNALISTEN FELLOWSHIPS
-OHJELMA, FREIE UNIVERSITÄT BERLIN

Eeva Eronen
FUDANIN YLIOPISTO, SHANGHAI

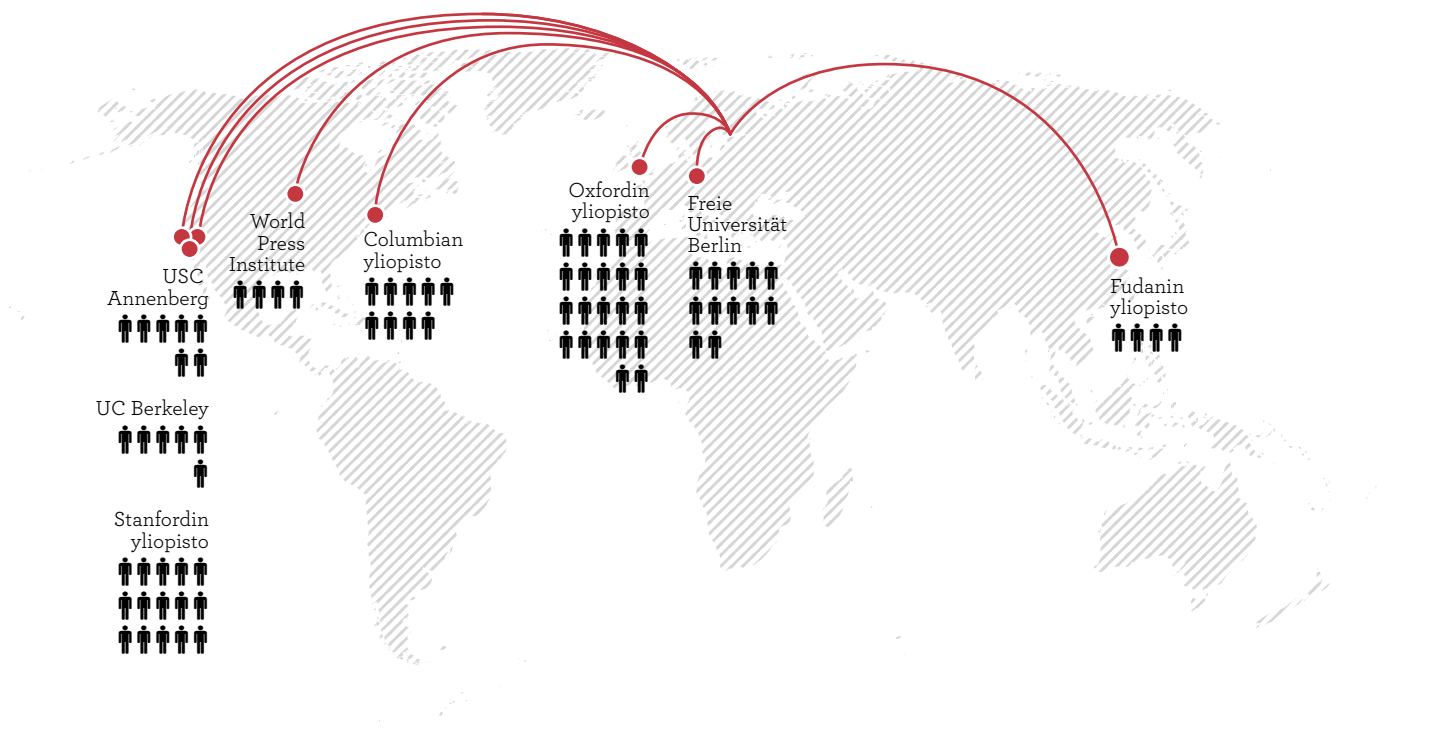
Elina Lappalainen
WORLD PRESS INSTITUTE, WPI FELLOWSHIP
PROGRAM FOR INTERNATIONAL JOURNALISTS

Saila Huusko
COLUMBIAN YLIOPISTON JOURNALISMIKOULU

Johannes Kotkavirta, Hanna Nikkanen, Minna Passi
TUTKIVAN JOURNALISMIN KESÄKURSSI,
COLUMBIAN YLIOPISTO

Lahjoitukset yhteensä	99 992 €
Toimittajastipendit yhteensä	432 058 €
Apurahat yhteensä	2 313 074 €
Kaikki apurahat ja lahjoitukset yhteensä	2 845 124 €

MYÖNNETTYT TOIMITTAJASTIPENDIT VUOSINA 2006-2013

MAAILMAN- LAAJUISESTI PÄTEVÄ MERVI PANTIN JOHTAMA KANSAINVÄLINEN MAISTERIOHJELMA ON TEHNYT MONESTA ULKOMAISESTA HELSINKILÄISEN.

Ovi Unioninkadun ja Liisankadun kulmatalossa on auki, mutta sisäpiha ja porraskäytävä ovat äänettömät. Kyltti ohjaa Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitoksen viestinnän oppiaineen siipeen, mutta hiljaista on käytävilläkin. Muualla on journalismin asiantuntijoita kyllä liikkeellä ja äänessä, ei tarvitse kuin vilkaista aamun Twitter-viestit ja Facebook-päivitykset. Ajankohtaisista potkuista, säästöistä ja sumeasta tulevaisuudesta keskustellaan kiihkeästi.

Sosiaalitieteiden kivitalo – entinen opetussairaala – on ollut pystyssä 180 vuotta, eikä se vahahtelee vuoden 2013 median kriisistä.

Hiljaisuuskin on pettävää. Lukukauden viimeisinä työpäivinä ei opiskelijoita eikä opettajia paljon näy, mutta oikeasti talo on eloisampi ja kansainvälisempi kuin koskaan, vakuuttaa yliopistonlehtori Mervi Pantti.

Hänen kenkiensä kopina kaikuu käytävällä, kun hän astelee haastattelijaa vastaan huoneestaan Liisankadun puolelta.

Pantti johtaa viestinnän maisteriohjelmaa, johon hakee vuosittain useita satoja opiskelijoita ympäri maailman. Ohjelma on viiden elinvuotensa aikana kivunnut yliopiston suosituimpien joukkoon: se on oikeustieteen ja tietotekniikan maisteriohjelmien kanssa kolmen kärjessä, jos mittatikkuna käytetään hakijoiden määrää.

Jos ohjelma kiinnostaa opiskelijoita, jo nyt on näyttöä myös siitä, että sen opiskelijat kiinnostavat työnantajia. Englanninkielisestä ohjelmasta on valmistunut vajaat 50 maisteria, ja he ovat lähes kaikki löytäneet töitä Suomesta.

Mervi Pantin johtamassa viestinnän maisteriohjelmassa myös toimittajat voivat täydentää ammattitaitoaan.

Helsingin Sanomain Säätiön rahoituksella vuonna 2009 aloittanut Media and Global Communication -maisteriohjelma on sähköistänyt laitoksen tunnelmaa siksin, että vieraileviksi opettajiksi on saatu kuuluja viestinnän professoreja ja vaikuttajia. Pantti luettelee nimiä: Cardiffin yliopiston professori ja *Global Crisis Reporting* -kirjan kirjoittaja Simon Cottle. New Yorkin yliopiston professori Rodney Benson, joka on keskittynyt siirtolaisuuden ja globalisaation kysymyksiin. Vaihtoehtomedian tuntija, Edinburghin Napier-yliopiston professori Chris Atton. Hongkongin baptistiyliopiston Colin Sparks, jonka erikoisalaa ovat siirtymävaiheen maiden mediat.

Tämän vuoden tähtivierailijoita on hollantilainen Mark Deuze, joka on juuri siirtynyt Indianapolisista Amsterdamiin journalismin professoriksi. Hänen kirjansa *Media Life* ja *Media Work* asemoivat mediaa ja sen ammatteja uudella tavalla. Teesit voisi tiivistää seuraavaan: ei ole enää erikseen median tekijöitä ja kuluttajia, vaan me kaikki elämme mediassa – on siis kysyttävä, miten elää siinä hyvin.

Ulkomaisten luennoitsijoiden houkuttelussa ovat auttaneet Mervi Pantin verkostot. Hän teki väitöskirjansa samaisessa kulmatalossa 1990- ja 2000-luvun vaihteessa. Pantin mukaan Helsingin yliopiston viestinnän laitoksessa ilmapiiriä luonnehti silloin pikemminkin sanonta ”suomen kieli, Suomen mieli”.

Pantti lähti Helsingin Sanomain Säätiön post doc -stipendiaattina Amsterdamin yliopiston maineikkaaseen viestinnän laitokseen, ja kahdeksan Hollannin-vuoden aikana kansainväliset akateemiset piirit avautuivat hänelle. Senaikaisista tutuista on nyttemmin ollut hyötyä.

Pantti sanoo asettaneensa tavoitteeksi sen, että opiskelijoista kasvaa media-ammattilaisia, jotka ovat ”sisäisesti kansainvälisiä” ja ”käsittävät mediaa laaja-alaisesti”. Siihen tarvitaan teoreettista perustaa ja kriittisen analyysin taitoa.

”Emme lähde mukaan siihen hypeen, että media on kriisissä. Opiskelijoiden on opittava kyseenalaistamaan.”

Median kriisistä voi kysyä esimerkiksi: Ovatko yleisöt kadonneet? Mitä toimittajilla on annettavana, ja mitä heidän pitäisi antaa? Millainen poliittis-taloudelliskulttuurinen näkökulma media-alan ammattilaisilla on työhönsä – tai mediaan, välineisiin ja yleisöön? Tuntevatko he

alaa muuten kuin käytännön työn kautta? Kuinka paljon medioiden tulisi tuottaa voittoa? Kriittinen ajattelu ei ole kaikille helppoa.

”Jotkut ulkomaiset opiskelijat odottavat, että opettaja kertoo kaiken. Oma-aloitteisuus voi olla vaikeaa”, Pantti sanoo.

Ohjelmaan vuosittain valittavista 14 opiskelijasta noin puolet on suomalaisia ja puolet ulkomaalaisia. Ryhmät ovat olleet kansallisuuksiltaan hyvin kirjavina, vaikka hakemuksia tulee eniten Kiinasta ja Venäjältä. Opiskelijoiden keski-ikä on ollut 25 vuoden tienoilla.

Varsinaisten opiskelijoiden lisäksi ohjelmassa on kiintiö neljälle toimittajalle, jotka voivat täydentää ammattitaitoaan neljällä kurssilla. Joka vuosi erillisoikeus on myönnetty parille toimittajalle, sillä kiinnostuneita ei ole ollut enempää.

Maisteriohjelmassa on neljä painotusta: uusi media, medialiiiketoiminta, journalismi ja mediapolitiikka. Ohjelma on tutkimuspainotteinen, mutta opiskelijat tuntevat myös käytännöt. Lähes kaikilla on työkokemusta alalta. Valinnassa ratkaisevat arvosanat ja kielitaito. Tärkeää on myös osoittaa, että on motivaatiota ja tutkimusotetta, joka sopii graduntekoon. Taustalla pitää olla sopivia viestinnän opintoja. Elokuvatiede on sellaiseksi hyväksytty, kaupallisen viestinnän opinnot eivät.

Maisteriohjelma ei ole suoranaista ammattikoulutusta, mutta sen luvataan antavan valmiuksia journalismiin ja median johtamiseen kansainvälisissä organisaatioissa. Monen nuoren opiskelijan mielestä media ja kansainvälisyys tarkoittavat ilman muuta uutta mediaa ja sen mahdollisuuksia. Moni haluaa gradunsa aiheen liittyvän sosiaaliseen mediaan.

Mutta kansainvälisyyden ansiosta myös perinteisestä uutisjournalismista on taatusti uutta opittavaa. Pantti itse on oppinut opiskelijoilta.

Seitsemän opiskelijaa osallistui syksyllä Mervi Pantin tutkimukseen, jossa vertailtiin Syyrian sodan uutisointia ja kuvajournalismia.

Maisteriohjelman venäläinen, turkkilainen, espanjalainen, brittiläinen, romanialainen, italialainen ja suomalainen opiskelija kartoittivat kukin aiheen käsittelyä oman maansa valtaohjelmassa.

Mukana olivat Kommersant Venäjältä, Hürriyet Turkista, El Pais Espanjasta, The Guardian Britannian, Romania Libera Romaniasta, La Repubblica Italiasta ja Helsingin Sanomat.

”The Guardian, El Pais ja Helsingin Sanomat erottuivat selvästi omana ryhmänään”, Pantti kertoo. ”Niissä tehdään hyvin perinteistä laatutyötä. Kuvajournalismissa on aina mainittu lähteet, ja uutisointi on tasapuolista, taustoitettua ja selitettyä.”

Turkissa aihe sai eniten palstatilaa, mutta näkökulma oli tiiviisti oman maan sisäpolitiikassa. ”Syyrian sota on ilmeisesti Turkille niin syvä kansallinen kriisi ja hallituksen ja opposition välinen kiista, että siviilien kärsimys puuttui kokonaan. Hürriyetin uutisointi keskittyi ulkosuhteisiin ja oli kuvitettu pääministeri Erdoganin kasvokuvilla.”

Liberaali venäläislehti sai Syyrian sodan näyttämään ”lähinnä lippuparaatilta”. ”Uutisoinnin kuvitus oli hyvin symbolista. Kommersantia katsomalla ei koskaan saisi selville, että ihmisiä kuolee tai joku kärsii.”

Romanialaista uutisointia ja kuvankäyttöä Pantti luonnehtii sanalla luokaton. ”Vaikka aiheena olisi ollut joukkomurha, kuvana oli kuvapankin otos Syyrian pääministeristä tai vaikkapa käsistä, jotka vaihtavat seteleitä. Lähteitä ei mainittu.”

Pantti suunnittelee toteuttavansa samanlaisen tutkimuksen maisteriohjelman kaikkien opiskelijoiden kanssa. Vertailu puhutti paljon opiskelijoita. ”Kuinka erilaista uutisointi voi olla Euroopan sisälläkin. Kuinka paljon onkaan työsarkaa kouluttaa toimittajia!”

Kaksivuotinen, maksuton, englanninkielinen viestinnän maisteriohjelma on maailmanlaajuisesti poikkeus. Monessa ulkomaisessa yliopistossa maisteriopintoihin varataan vain vuosi ja lukukausimaksut ovat kovia.

”Kaksi vuotta sitten, kun maisteriohjelmat Britanniassa muuttuivat maksullisiksi, brittihakijoita tuli selvästi lisää”, Pantti kertoo.

Houkuttimena ei ole vain maksuttomuus. Mainekin on kiirinyt.

Maisteriohjelmasta on kyselty esimerkiksi Lontoon Westminsterin yliopistossa, jossa Helsingin yliopiston mediapolitiikan professori Hannu Nieminen oli tutkimusvapaalla. Nieminen on viestittänyt, että luennoitsijat ovat tarttuneet hihasta ja kyselleet, eikö heitäkin kutsuttaisi Helsinkiin pitämään kurssia.

Suomella on vetovoimaa koulutusmaana. Pisa-tulokset vaikuttavat.

Ulkomaiset opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä opiskelukaupunkiinsa. Näin voi päätellä siitä, että Pantin laskelmien mukaan vain noin viisi

prosenttia valmistuneista on lähtenyt Suomesta maisteriohjelman jälkeen. Hän laskeskelee, että kolmannes on aloittanut toimittajan töissä, kolmannes yritysten viestinnässä ja kolmannes on löytänyt töitä uuden median kasvuyrityksistä tai ainakin osin itse itsensä työllistämällä.

Pantti tuntee opiskelijansa hyvin.

”Venäläinen Anna aloitti start upissa ja on nyt pr-agentuurissa. Kreikkalainen Laida on start upissa nimeltä Web of Trust, joka on Suomessa kehitetty ’reputation and review service’. Saksalainen Viebke on viestintäpäällikkönä [ohjelmointiyhtiö] Kioskedissa.”

Helsingin yliopiston viestinnän laitoksella on vahva organisaatioviestinnän perinne. Vaikka maisteriohjelmassa ei ole näitä kursseja, osa opiskelijoista tuntee vetoa tiedottajan töihin.

”Yksi on nyt UPM:ssä viestinnässä, yksi meni Nokiaan.”

Kanadalaiset, joiden äidinkieli on englanti, ovat perustaneet oikolu- ja editointipalveluyrityksiä. Englannin natiivipuhujat toimivat editoreina jo opiskelijoiden tehdessä juttuja englanninkieliseen Helsinki Timesiin. Monet ulkomaalaiset tekevät lehdessä kolmen kuukauden harjoittelun yliopiston apurahalla.

Maisteriohjelmakin joutuu itsenäistymään muutaman vuoden kuluttua. Helsingin Sanomain Säätiön ensimmäinen rahoituskausi päättyi viime vuonna. Jatkorahoitus on myönnetty neljäksi vuodeksi.

”Niiden aikana on löydettävä parhaat tavat pyörittää tätä ohjelmaa ilman ulkopuolista rahoitusta”, Pantti sanoo.

Hän luettelee keinoja: Enemmän dosenttiopetusta, vähemmän professorikuuluisuuksia. Yhdistetään suomen- ja englanninkielisiä kursseja. Ehkä vähemmän opiskelijoita.

Siitä Pantti on varma, että kansainväliselle viestinnän maisteriohjelmalle on tarvetta.

”Vaikka suomalainen media kirjoittaa suomeksi ja suomalaiselle yleisölle, ei Suomi mikään saari ole. Koko maailman muuttuva media vaikuttaa tapoihin, joilla täällä tehdään töitä, ja ennen kaikkea siihen, mitä yleisö odottaa. Yleisöllä on kaikki kanavat auki maailmalle.”

Tuija Pallaste

Kirjoittaja on toimitussihteeri HS:n liite- ja kirjatoimituksessa.

TALOUS- JA SIJOITUSTOIMINTA

Varsinaisen toiminnan kulujäämä oli 5 248 765 euroa (vuonna 2012: 6 812 558 euroa), josta apurahat olivat 2 845 124 euroa (4 403 359 euroa). Toimikauden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita 843 962 euroa (815 787 euroa). Säätiö ei vastaanottanut avustuksia eikä apurahoja vuonna 2013. Tilikauden alijäämä oli 159 757 euroa (alijäämä 1 894 342 euroa). Säätiöllä on siirtovelkoja 5 816 773 euroa (5 811 034 euroa), josta maksamattomia apurahoja ja stipendejä 5 647 638 euroa (5 626 434 euroa).

Hallituksen ja valiokuntien jäsenille on vuoden aikana maksettu kokouspalkkioita yhteensä 11 600 euroa. Palkkio on kokouskohtainen, ja sitä on maksettu vain kokouksissa läsnä olleille jäsenille.

Finanssimarkkinoiden yleiskehitys oli vuonna 2013 epäyhtenäinen. Korkosijoitusten tuotto jäi alhaisesta korkotasosta johtuen heikoksi. Kehittyneiden markkinoiden osaketuotot nousivat kesän korjausliikkeen jälkeen erinomaisiksi. Kehittyvillä markkinoilla kurssit sen sijaan laskivat selvästi. Kokonaisuutena markkinatuotot olivat hyvät, suurimpana syynä keskuspankkien elvytys ja odotukset talouskasvun kiihtymisestä vuonna 2014.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotot olivat 5 089 007 euroa (2012: 4 918 216 euroa). 5 174 631 euron tuotoista (4 967 213 euroa) pääosan muodostivat Sanoma Oyj:n osinkotuotot 3 420 942 euroa (3 420 942 euroa) ja sijoitusrahastojen voitto-osuudet 1 133 920 euroa (1 243 660 euroa). Sijoitusten arvonmuutokset Käyvän arvon rahastossa -56 348 625 euroa (-58 204 621 euroa) muodostuivat pääosin Sanoma Oyj:n osakkeiden arvonmuutoksesta. Sanoma Oyj:n osakkeiden kirjanpitoarvo määriteltiin vuoden 2006 lopussa, kun Helsingin Sanomain Säätiö perustettiin yhdistämällä Helsingin Sanomain 100-vuotis-säätiö ja Päivälehdin arkistosäätiö.

Säätiön varallisuuden markkina-arvo oli vuoden vaihteessa 96,8 miljoonaa euroa (95,0 miljoonaa euroa). Osakesijoitusten osuus varallisuudesta oli 89 % (86 %), kiinteistöjen 7 % (7 %) ja korkosijoitusten 4 % (7 %). Sanoma-osakkeiden osuus koko varallisuudesta oli 38 % (45 %). Toimintavuoden aikana ei tehty oleellisia allokaatiomuutoksia.

Markkina-arvoin laskettuna arvopaperisijoitusten tuotto 2013 oli 8,2 % (1,1 %). Sanoma-osakkeiden tuotto oli -6,4 % (-9,8 %) ja muiden sijoitusten yhteensä 21,7 % (13,8 %).

Rahavarojen hoito ja sijoitustoiminta on tehty hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti ja sijoitustoimintaan liittyvät asiat on käsitelty säätiön talousvaliokunnassa.

Säätiön sijoitustoiminnan tavoitteena on säilyttää ja kasvattaa pääomaa pitkällä aikavälillä sekä turvata varsinaisen toiminnan edellyttämä vakaa kassavirta ja riittävä maksuvalmius. Sijoitushorisontin ollessa pitkä sijoitusstrategia on osakepainotteinen. Kotimainen ja kansainvälinen taloudellinen tilanne heijastuu säätiön sijoituksiin. Sijoitustoiminnan riskit liittyvät pitkälti Sanoma Oyj:n osakkeen arvoon ja osingonmaksukykyyn sekä osakemarkkinoiden ja talouden yleiseen kehitykseen.

Säätiön kirjanpidon ja maksuliikenteen on hoitanut Sanoma Oyj:n talouden palvelukeskus.

TULOSLASKELMA

Luvut EUR	1.1.–31.12.2013		1.1.–31.12.2012	
VARSINAINEN TOIMINTA				
<i>TUTKIMUSTOIMINNAN EDISTÄMINEN</i>				
Tuotot				
Kulut				
Jaetut apurahat	2745132		4305114	
Lahjoitukset	99992		98245	
Osuus henkilöstökuluista	220304		203803	
Poistot	7174		7071	
Muut kulut	251624	3324227	277961	4892195
Tutkimustoiminnan edistämisen alijäämä		-3324227		-4892195
<i>MUSEO- JA ARKISTOTOIMINTA</i>				
Tuotot		6217		8791
Kulut				
Apurahat				
Osuus henkilöstökuluista	746504		732457	
Poistot	85244		106120	
Muut kulut	1025574	1857322	1015031	1853607
Museo- ja arkistotoiminnan alijäämä		-1851105		-1844816
<i>YHTEISKULUT</i>				
Tuotot		10266		0
Kulut				
Henkilöstökulut	1005202		974976	
– siirretty toiminnanaloille	-966808		-936260	
Poistot	11701		1414	
Muut kulut	33604	-83700	35416	-75547
Yhteiskulujen alijäämä		-73433		-75547
Kulujaämä		-5248765		-6812558
VARAINHANKINTA				
Tuotot		0		0
Tuottojäämä		0		0
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA				
Tuotot		5174631		4967213
Kulut		-85623		-48997
Tuottojäämä		5089007		4918216
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-159757		-1894342

Vuosikertomuksessa on esitetty lyhennelmä tilinpäätöksestä.
Esitetty tilinpäätös ei sisällä kaikkia kirjanpitolain mukaisessa tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja.
Luvut on esitetty euron tarkkuudella.

TASE

Luvut EUR	31.12.2013		31.12.2012	
VASTAAVAA				
<i>PYSYVÄT VASTAAVAT</i>				
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	155 915	155 915	218 330	218 330
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	102 302		101 846	
Muut aineelliset hyödykkeet	1 440 850	1 543 152	1 440 850	1 542 696
Sijoitukset				
Osakkeet ja rahasto-osuudet		94 561 526		95 009 117
Pysyvät vastaavat yhteensä		96 260 593		96 770 143
<i>VAIHTUVAT VASTAAVAT</i>				
Vaihto-omaisuus		5 790		6 436
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Siirtosaamiset	87 340	87 340	93 117	93 117
Rahat ja pankkisaamiset		2 277 986		33 784
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		2 371 117		133 336
Vastaavaa yhteensä		98 631 710		96 903 479
VASTATTAVAA				
<i>OMA PÄÄOMA</i>				
Sidotut rahastot				
Säädepääoma		1 000 000		1 000 000
Vapaat rahastot				
Käyttörahasto		145 786 455		145 786 455
Käyvän arvon rahasto		-56 348 625		-58 204 621
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		2 452 401		4 346 743
Tilikauden yli-/alijäämä		-159 757		-1 894 342
Oma pääoma yhteensä		92 730 474		91 034 236
<i>VIERAS PÄÄOMA</i>				
Lyhytaikainen				
Ostovelat	61 788		36 534	
Muut velat	22 675		21 675	
Siirtovelat	5 816 773	5 901 236	5 811 034	5 869 243
Vieras pääoma yhteensä		5 901 236		5 869 243
Vastattavaa yhteensä		98 631 710		96 903 479

Vuosikertomuksessa on esitetty lyhennelmä tilinpäätöksestä.
Esitetty tilinpäätös ei sisällä kaikkia kirjanpitolain mukaisessa tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja.
Luvut on esitetty euron tarkkuudella.

HALLINTO JA HENKILÖKUNTA

Hallitus ja asiamiehet

Säätiön hallitukseen kuuluivat Janne Virkkunen puheenjohtajana, varapuheenjohtajina Matti Sintonen, Reetta Meriläinen (1.1.–19.3.), Kaius Niemi (19.3.–31.12.) sekä jäseninä Jyrki Ali-Yrkkö, Liisa Välikangas ja Reetta Rätty (19.3.–19.9.). Hallituksen ensimmäinen varajäsen oli Merja Karhapää ja toinen varajäsen Elina Lehtinen.

Yliasiamiehenä oli Heleena Savela. Hän toimi hallituksen esittelijänä. Hallituksen sihteerinä oli asiamies Ulla Koski. Toimikauden aikana hallitus kokoontui kolme kertaa.

Työvaliokunta

Työvaliokunta valmistelee hallituksen kokouksiin tulevat asiat. Siihen kuuluivat Janne Virkkunen (puheenjohtaja), Kaius Niemi, Matti Sintonen ja Heleena Savela. Työvaliokunnan sihteerinä toimi Ulla Koski. Työvaliokunta kokoontui toimikauden aikana kolme kertaa.

Talousvaliokunta

Talousvaliokunnan tehtävänä on valmistella Säätiön sijoitusstrategia ja raportoida työvaliokunnalle ja hallitukselle sijoitusomaisuuden hoidosta. Talousvaliokunnan puheenjohtajana toimi Nils Ittonen ja jäseninä olivat Kaius Niemi, Heleena Savela, Matti Sintonen ja Janne Virkkunen. Kokousten sihteerinä oli Ulla Koski. Talousvaliokunnan kokouksia pidettiin vuoden aikana viisi.

Tieteellinen toimikunta

Tieteellisen toimikunnan tehtävänä on avustaa hallitusta apuraha-anomusten arvioinnissa. Toimikunnan jäsenet olivat professori Colin Sparks (Hong Kong Baptist University), professori Caroline Pauwels (Free University of Brussels) ja yliopettaja Hanna Rajalahti (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu). Säätiön edustajina toimikunnassa olivat Matti Sintonen (puheenjohtaja), Heleena Savela ja Ulla Koski (sihteeri). Toimikunta kokoontui toimintavuoden aikana kerran, kesäkuussa Tukholmassa.

Henkilökunta

Toimintavuonna 2013 Helsingin Sanomain Säätiön palveluksessa oli 12 vakituksessa työsuhteessa olevaa työntekijää.

Säätiö toimi kolmessa toimipisteessä: Sanomatalossa, johon on keskittynyt Säätiön apurahatoiminta, Korkeavuorenkadulla, jossa sijaitsee Päivälehden arkisto, ja Ludviginkadulla, jossa toimii Päivälehden museo.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajina ovat toimineet Marko Kämppi KHT sekä Samuli Perälä KHT ja varatilintarkastajina Jaana Salmi KHT ja Juha Tuomala KHT.

Säätiön hallitus 2013
vasemmalta lukien:
Kaius Niemi (varapuheenjohtaja), Liisa
Välikangas, Janne
Virkkunen (puheenjohtaja), Matti Sintonen
(varapuheenjohtaja) ja
Jyrki Ali-Yrkkö.

NUORI TOIMITTAJA, LÄHDE MAAILMALLE KANSAINVÄLISTEN MEDIAYHTIÖIDEN MERKITYS TYÖN- ANTAJINA KASVAA, USKOO DEKAANI STEVE COLL.

Lokakuussa 1999 toimituspäällikkö Steve Coll kirjoitti joukoilleen viestin journalismin tulevaisuudesta.

”Toimittajat kulkevat kaduilla muistilehtiö taskussaan ja pieni videokamera hatussaan, ainakin silloin tällöin. Näin päästään kertomaan hienosti esimerkiksi mellakoista.”

Coll työskenteli tuolloin Washington Post -lehdessä, ja hänellä oli toki paljon muutakin sanottavaa internetin noususta ja maailman muutoksista. Hattukameraan ja mellakkaan kaikki kuitenkin kiteytyi.

Kilpailevan paikallislehden mediakolumnisti irvaili: Collilla oli selvästi mielessään laivueellinen teknoihmisiä, jotka ”pyörivät sähköistettyine hattuineen ahdistuneiden massojen keskellä ja lähettävät kaaoksesta kuvavirtaa ajankulua kaipaavien pörssisijoittajien monitoreihin”.

Tuo pilkkakirves – nykyinen New York Timesin toimittaja David Carr – on sittemmin itsekin käyttänyt hattukameraa ja tunnustanut olleensa väärässä. Se tapahtui keväällä 2013, jolloin Coll valittiin Columbian yliopiston journalismin laitoksen dekaaniksi.

Vanha väittely huvittaa Collia, vaikka toimitusten kyvyttömyys vastata maailman muutoksiin ei sinänsä huvita ketään.

”Kukaan ei ymmärtänyt, miten nopeasti verkko muuttaa sanomalehtien maailman”, 55-vuotias Coll sanoo työhuoneessaan Columbian yliopiston kampuksella.

”En tiennyt itsekään verkosta kovin paljon, kun palasin silloin ulkomaankomennukselta ja minut nimitettiin toimituspäälliköksi. Opettelin nopeasti sen, minkä voin, ja luvuista näki kyllä selvästi, että internet merkitsi vallankumousta. Silti kaikki luulivat – minäkin –, että sopeutumiseen olisi aikaa kymmenen tai 15 vuotta. Aikaa oli ehkä vain puolet siitä.”

Steve Coll sanoo, ettei journalisti etene minnekään, jos tämä miettii vain brändiään eikä työnsä laatua.

Collin uusi työpaikka, Columbian yliopiston vehreä, uusklassinen kampus Manhattanin Upper West Sidella tuntuu rauhan tyyssijalta. Yliopisto on yksi Yhdysvaltojen vanhimista ja arvostetuimmista.

Koulun journalismin laitos vietti juuri satavuotisjuhliaan. Historia on läsnä kaikkialla. Pääovien edessä seisoo Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen kirjoittajan ja lehdistönvapauden esitaistelijan Thomas Jeffersonin patsas. Laitoksen Pulitzer-salissa jaetaan joka vuosi Yhdysvaltain arvostetuimmat journalismipalkinnot.

Helsingin Sanomien edesmennyt suuromistaja Aatos Erkko opiskeli täällä aikoinaan, ja Helsingin Sanomain Säätiö lähettää tänne vuosittain yhden suomalaisen toimittajan.

Koulun rauha on viime vuosina kuitenkin järkkynyt. Internet on murtanut perinteisen uutismedian. Se on vienyt yleisön lisäksi suuren osan mainostuloista, ja toimittajien työnäkymät ovat jatkuvasti heikentyneet.

Journalismikoulun on ollut pakko miettiä tehtävänsä uudelleen. Millaisia taitoja sen pitäisi opettaa? Miten sen opiskelijat – sekä aloittelijat että kokeneet toimittajat vuoden kestävässä maisteriohjelmassa – valmistuttuaan ansaitsevat elantonsa? Onko journalismilla tulevaisuutta, vai pitäisikö koko koulu yksinkertaisesti sulkea, jotteivät viattomat nuoret tuhlaisi rahojaan hyödyttömään koulutukseen? Sitä ehdotti tunnettu mediakolumnisti Michael Wolff taannoin USA Today -lehdessä.

Vanhaja instituutioita ei ole helppoa muuttaa, ja Coll tietää sen oma-kohtaisesti. Kun hän 2000-luvun alussa kiersi Washington Postin toimituksessa kertomassa, että toimittajien on opeteltava käyttämään videokameroita ja tehtävä juttuja myös uudelle verkkosivustolle, ammattiliitot vastustivat lisätyötä.

Kun hän esitti yrityksen johdolle, että Postin pitäisi käyttää hyväksi verkon mahdollisuudet ja tehdä lehdestä maailmanlaajuinen uutisväline, johto uskoi, että paikallisuutiset ja niiden tuomat mainostajat olivat varmempi tulonlähde.

Näkemyserojen vuoksi Coll jätti Postin. Hänestä oli jo povattu lehden seuraavaa päätoimittajaa, sillä hän oli tehnyt nousujohteista uraa. Hän oli voittanut Pulitzer-palkinnon talousjournalismistaan, johtanut lehden Intian-toimitusta ja noussut toimituspäälliköksi 39-vuotiaana.

Toisen Pulitzerin toi vuonna 2004 julkaistu *Ghost Wars*, joka kertoi

Yhdysvaltojen ja Afganistanin yhteisestä historiasta. Sitten hän on voittanut useita palkintoja kirjoistaan islamistijärjestö al-Qaidan perustajan Osama bin Ladenin perheestä ja amerikkalaisen öljyjätin Exxon-Mobilin toiminnasta.

Nyt hän on palannut pohtimaan journalismin tulevaisuutta.

”Tämä koulu on selvinnyt isoista myllerryksistä, ja se on yksi sen vahvuuksista”, Coll sanoo.
”Koulu perustettiin ennen radiota, ja se on mukautunut myös television ja kaapelikanavien nousuun sekä sanomalehtien kultakauden loppuun. Journalismi näyttää lopulta selviävän kaikista teknologian mullistuksista, sillä sen rooli demokratiassa on niin olennainen.”

Collin mielestä on selvää, että journalismin perinteiset tehtävät eivät ole kadonneet. Toimittajien on yhä osattava kerätä tietoa ja kertoa tarinoita. Heidän on valvottava hallitusten ja julkisuutta pakoilevien instituutioiden toimintaa, tuotava esiin epäkohtia, annettava ääni syrjityille. Vain työkalut ovat muuttuneet.

Jokaisen tulevan toimittajan on osattava kirjoittaa, kuvata, editoida ja ohjelmoida, Coll luettelee – siis tuottaa, käsitellä ja julkistaa tietoa eri muodoissa. Tietoa ei löydy, jos toimittaja ei osaa käyttää hyväksi suuria digitaalisia tietomassoja eikä soveltaa tilastotiedettä ja tietojenkäsittelyä journalismin tarpeisiin.

”Joidenkin uusien teknologiasovellusten edut on helppo nähdä”, Coll sanoo. ”Lehdissä ja niiden verkkosivuilla on jo selvästi parempaa journalismia, koska toimituksilla on parempia karttoja, helpompia keinoja analysoida tilastoja ja uusia tapoja esittää tietoa visuaalisesti. Esimerkiksi New York Times käyttää kaikkia näitä sovelluksia päivittäin.”

Mutta Collin mukaan on päästävä vielä syvemmälle.

”Toimittajien pitää todella piiskata itsensä miettimään, miten uusia työkaluja voi käyttää sellaiseen tutkivaan journalismiin, joka on aina tuottanut tärkeintä ja kiinnostavinta journalismia.”

Vastatakseen näihin tarpeisiin Columbian journalismin laitos on muokannut opetustaan. Se rakentaa parhaillaan uusia tiloja monikanavaisen uutistytön harjoitteluun ja on luonut uuden tietojenkäsittelytieteen ja journalismin yhteistutkinnon.

Tutkivan journalismin ja datajournalismin korostaminen sopii hyvin Columbian historiaan, mutta silti voi kysyä: vastaako se tulevaisuuden toimittajien todellisuutta? Perinteiset, tutkivaan journalismiin panostavat instituutiot ovat vaikeuksissa, ja toimittajien on yhä useammin kirjoitettava nopeasti lyhyitä pätkiä verkkosivuille tai tavoiteltava hittejä sosiaalisessa mediassa. Millaisissa työpaikoissa Coll oikein uskoo opiskelijoidensa työskentelevän?

”Se on iso kysymys, eikä minulla ole siihen kattavaa vastausta”, Coll myöntää. ”Mutta joitakin trendejä on nähtävissä.”

Kun Coll aloitti toimittajana, työ oli kuin virkamiehen hommaa. Hän oli Washington Postissa kaksikymmentä vuotta. Se oli tavallista: kaikki hänen kollegansa ja toimittajatuttunsaakin tekivät vuosikymmeniä töitä samalle työnantajalle. Nykyisin vain harva toimittaja voi odottaa saavansa kuukausipalkkaisen työn perinteisestä mediainstituutiosta.

Silti Coll korostaa, että journalismissa on meneillään monia innostavia kokeiluja. Toistaiseksi on vain vaikea arvioida, kuinka niissä käy.

Yhdysvalloissa teknologiayrittäjät ovat alkaneet sijoittaa uutistointintaan. Verkkokauppa Amazonin perustaja Jeff Bezos osti Washington Postin. Huutokauppasivusto eBayn perustaja Pierre Omidyar rahoittaa Edward Snowdenin NSA-paljastuksista uutisoineen Glenn Greenwaldin uutissivustoa. Steve Jobsin leski Laurene Powell Jobs on sijoittanut uutisiin keskittyvään startupiin.

”Yhteiskunnallisesta keskustelusta kiinnostuneet ihmiset siis uskovat journalismiin yhä niin paljon, että ovat valmiit sijoittamaan siihen paljon rahaa”, Coll sanoo.

Toisaalta Coll uskoo myös epäkaupallisen journalismin nousuun. Yhdysvallat ei ole koskaan tukenut julkista tiedonvälitystä niin paljon kuin monet Euroopan maat, eikä amerikkalaisilla ole omaa versiota Ylen ja brittien BBC:n kaltaisista julkisen palvelun viestintäyhtiöistä.

Silti Yhdysvalloissa on paljon sekä julkisilla että yksityisillä lahjoituksilla toimivaa epäkaupallista journalismia. Valtakunnallinen radioverkko National Public Radio eli NPR on suosittu ja arvostettu, ja instituutiot kirjastoista yliopistoihin yrittävät innokkaasti luoda uudenlaista journalismia, jolla ei tavoitella voittoa.

Vahvin trendi Collin mielestä on kuitenkin kansainvälisten media-talojen nousu. Siinä missä perinteiset, kansalliset mediayritykset kärsivät, monikansalliset toimijat, kuten Al Jazeera, France24 ja BBC, pärjäävät.

”Jos toimittaja haluaa tulevaisuudessa ansaita elantonsa riippumattomalla, ammattimaisella journalismilla ja vakaan instituution palkkalistoilla, minusta tuntuu, että hänen on mietittävä, miten hän voi siirtyä monikulttuuristen toimitusten palvelukseen.”

Alan kansainvälistyminen näkyy jo Columbian journalismikoulusakin, jonka opiskelijoista kolmannes tulee Yhdysvaltain ulkopuolelta.

Sosiaalista mediaa sen sijaan korostetaan Collin mielestä nykyisin liikaa. (Hän on itse twiitannut vain muutaman kerran.)

”Jos toimittajat alkavat määritellä työtään liikaa yleisön mukaan, he saattavat joutua ansaan. Jos kirjailija esimerkiksi keskittyy luomaan täydellisen bestsellerin, hän voi onnistuakin, mutta hän tuskin luo mitään todella arvokasta”, Coll selittää.

”Työn täytyy tavoitella jotakin muuta kuin yleisön oletettua reaktiota. Sen täytyy pyrkiä kertomaan yhteiskunnan ongelmista ja paljastamaan tärkeitä aiheita, sen täytyy muuttaa ihmisten käsitys jostain isosta yhteiskunnallisesta asiasta. Sellaiset aiheet palkitsevat toimittajia, ja niillä luodaan toimittajan brändi.”

Osa uusista työpaikoista voi myös olla toimituksissa, joita Coll pitää vaarallisina journalismin idealle: yritysten, poliitikkojen ja yhdistysten omissa uutishuoneissa. Yhdysvalloissa termi ”corporate newsroom” kuvaa Niken tai Disneyn kaltaisten yritysten tapaa palkata toimittajia kertomaan niiden omia uutisia.

”Kaikki haluavat kertoa itse omat tarinansa verkkosivuilla, YouTube-bessa ja sosiaalisessa mediassa ja yrittävät muokata sen muistuttamaan journalismia”, Coll sanoo. ”Toimittajat ovat yleensä yhtä mieltä siitä, että jättiyrityksen oma toimitus on karmea ajatus ja että poliitikkojen omat uutiset ovat epäilyttäviä. Mutta entä jos yritysjournalismia tuot-taakin Lääkärit ilman rajoja tai Human Rights Watch? Se ei ehkä kuulosta niin pahalta, mutta ne ovat myös kannatusjärjestöjä, joiden tavoitteet ovat erilaisia kuin mediayrityksen.”

Riippumatonta journalismia siis tarvitaan yhä.

Anu Partanen

Kirjoittaja opiskeli säätiön stipendiaattina Yhdysvalloissa keväällä 2009.

KESKUSTELUTILAISUUS

5.3.2013

Sana on vapaa

Helsingin Sanomain Säätiö ja Ilta-Sanomat järjestivät Päivälehdessä museossa toimittajille ja toimittajiksi opiskeleville keskustelutilaisuuden sananvapaudesta. Illan aikana pohdittiin, miten konkreettisesti voitaisiin edistää sananvapauden toteutumista maailmalla ja meillä.

Illan teema kiinnosti runsasta toimittaja- ja opiskelijajoukkoa. Keskustelua johdatti säätiön varapuheenjohtaja, Ilta-Sanomien päätoimittaja Kaius Niemi.

Koulutusohjelmajohtaja Anne Leppäjärvi Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta oli paikalla opiskelijoineen.

KOKOUS

12.6.2013

Tieteellinen toimikunta

Tieteellinen toimikunta piti vuotuisen kokouksensa Tukholmassa. Toimikunta keskusteli kriteereistä, joiden mukaan se arvioi apurahahakemuksia. Lisäksi toimikunta vieraili humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta tukevassa Riksbankens Jubileumsfondissa.

Kokoukseen osallistuivat professori Colin Sparks, yliasiamies Heleena Savela, yliopettaja Hanna Rajalahti ja professori Matti Sintonen.

JUHLA

19.9.2013

Säätiöpäivä

Säätiö juhli lähes kahdeksanvuotista toimintaansa Säätiöpäivän merkeissä. Päivälehden museossa järjestettyyn tilaisuuteen osallistui yli 140 säätiön ystävää tutkija-, media- ja säätiökentältä.

Helsingin Sanomien toimittaja Unto Hämäläinen ja säätiön hallituksen puheenjohtaja, Helsingin Sanomien entinen vastaava päätoimittaja Janne Virkkunen pääsivät keskustelemaan illan aikana.

Aleksi Neuvonen Demos Helsingistä (selin), Johannes Koponen Scoopinion-ryhmästä ja Johanna Vehkoo Long Playstä. Koponen ja Vehkoo ovat säätiön Uutisraivaaja-kilpailun voittajia.

NÄYTTYLY

21.3.2013

**Harald Hirmuinen
40 vuotta**

Päivälehdten museon juhlanäyttely viihdytti sekä sarjakuvahuumorin ystäviä että viikinkiseikkailuista innostuneita.

Nuoret näyttelyvieraat Luca Nicoletti ja Tuure Airola viihtyivät avajaisissa.

Näyttelyn suunnitellut arkkitehti Kari Kuosma puhui avajaisvieraille.

Iltaan osallistui joukko Helsingin yliopiston kansainvälisen mediamaisteri-ohjelman (MGC) opiskelijoita. Säätiö rahoittaa ohjelmaa.

Sanoma Media Finlandin toimitusjohtaja Anu Nissinen sekä Helsingin Sanomien päätoimittajat Kaius Niemi ja Riikka Venäläinen.

Helsingin Sanomien toimittaja Anu Nousiainen, päätoimittaja Riikka Venäläinen (selin) ja entinen päätoimittaja Reetta Meriläinen kohtasivat iloisissa tunnelmissa.

Kansalliskirjaston ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm (selin), Suomen Kuvalehden päätoimittaja Tapani Ruokanen ja Heleena Savela vaihtoivat kuulumisia.

Helsingin Sanomien entinen toimittaja Arto Astikainen ja Yleisradion uutistoiminnan vastaava päätoimittaja Atte Jääskeläinen. Taustalla Jane ja Aatos Erkon säätiön asiamies Marja Leskinen.

Professori Merja Salo Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulusta oli yksi illan yliopistovieraista.

ALUMNI-ILTA

3.10.2013

Toimittaja-
apurahat

Säätiö järjesti Sanomatalon Painobaarissa tiedotustilaisuuden toimittajien jatkokoulutusohjelmista. Paikalle oli saapunut nelisenkymmentä stipendiaapurahojen hausta kiinnostunutta toimittajaa.

Saira Kiuttu, Anne Achté ja Mimma Lehtovaara ovat kaikki opiskelleet Oxfordin yliopistossa toimivassa Reuters-instituutissa.

Carl-Gustav Lindén oli säätiön ensimmäisiä stipendiaatteja Stanfordin yliopiston innovaatiojournalismiohjelmassa vuonna 2008.

NÄYTTELY JA SEMINAARI

16.10.2013

Flashes from
Finland

Museovuosi huipentui Flashes from Finland – Suomi National Geographic -lehdessä -näyttelyyn, jossa kävi kahdeksassa viikossa lähes 12 000 vierasta.

Näyttelyvieraat pääsivät myös lukemaan National Geographic -lehteä.

Museonjohtaja Saira Linnahalmes piti näyttelyn avajaisseminaarissa seuraa visuaalisen viestinnän dosentille Hannu Vanhaselle.

TYÖPAJA

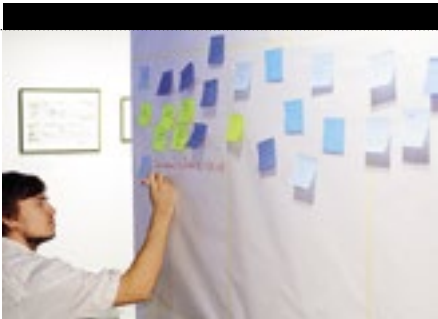
21.10.2013

Viestinnän
tulevaisuus
ja tutkimus

Työpajaan kokoontui lähes 60 tutkijaa pohtimaan viestinnän tutkimuksen ajankohtaisia kysymyksiä. Työpajan veti Ajatushautomo Demos Helsinki.

Laura Juntunen, Erkkä Railo, Pekka Aula ja Johannes Koponen ryhmätyön äärellä.

Ryhmätöiden ideat koottiin seinälle. Mikko Annala Demos Helsingistä oli yksi päivän vetäjistä.

SEMINAARI

7.10.2013

**Uskonnot
mediassa**

Millaista uskonnollista maisemaa media maalaa? -seminaarissa esiteltiin kahta uskontoja mediassa käsitellyttä tutkimusta. Ajankohtainen aihe toi Päivälehdessä museon yli 100 aktiivista osanottajaa.

Dosentti Teemu Taira Turun yliopistosta esitteli *Uskonnon ja maallisen diskurssi suomalaisessa mediassa* -hanketta.

Dosentti Johanna Sumiala Helsingin yliopistosta oli yksi säätiön rahoittaman *Suomalainen uskontojournalismi ja globalisaation haaste* -tutkimuksen tekijöistä.

Toimittaja Pia Korpisaari edusti tilaisuudessa National Geographic Suomea.

Arkistoharjoittelija Rosa-Marén Magga ja tutkija Tarja Soiniola Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkistosta.

Asiakasneuvoja Soile Turunen ja mediakoordinaattori Minna Auvinen Bonnier Publicationsista, keskellä Pia Korpisaari National Geographic Suomesta.

Tutkijat Elina Noppari ja Katja Valaskivi ja professori Matti Sintonen. Sintonen esitteli seminaarissa Suomen Akatemian raportin viestintän tutkimuksen tilasta.

Loppupuheenvuoron esittänyt professori Risto Kunelius Tampereen yliopistosta totesi alan kaipaavan yhteisiä tapaamisia.

SEMINAARI

11.11.2013

Vihapuhe
sananvapautta
kaventamassa

Tampereen yliopistossa tehty tutkimus aggressiivisesta keskustelukulttuurista ja sen vaikutuksista sananvapau-
teen julkistettiin seminaa-
rissa Päävälehdessä museossa.

Paneelikeskustelussa olivat mukana Jeanette Björkqvist Hufvudstadsbladetistä, Veronika Honkasalo Nuorisotutkimusverkostosta, Toni Kivinen Iltalehdestä ja Ville Oksanen Electronic Frontier Finlandista.

Seminaariyleisö esitti runsaasti kysymyksiä tutkijoille ja panelisteille.

KILPAILU

12.11.2013

Uutisraivaaja-
kilpailun
voittajan valinta

Uutisraivaaja-innovaatiokilpailun tuomariston kokous pidettiin Sanomatalossa. Tuomaristo valitsi viidestä finalistijoukkueesta kilpailun voittajan.

Tutkimuspäällikkö, säätiön hallituksen jäsen Jyrki Ali-Yrkkö oli yksi kilpailun tuomareista.

Heleena Savela ja tuomariston puheenjohtaja, Solidumin hallituksen puheenjohtaja Pekka Ala-Pietilä.

Riku Siivonen edusti pitkiin juttuihin ja reportaaseihin keskittyvää Long Play-verkkojulkaisua.

Slush toimii aloittavien yritysten ja rahoittajien kohtauspaikkana. Kansainvälisessä tapahtumassa oli yli 5 500 osanottajaa.

Long Playn Reetta Nousiainen, Hanna Nikkanen, Antti Järvi, Anu Silfverberg ja Kimmo Hokkanen odottivat jännittyneinä voittajan julkistamista.

Tutkimuksen tuloksia esitteli tutkija Reeta Pöyhtäri Journalismiin, viestinnän ja median tutkimuskeskuksesta.

Lehtori Kaarina Järventaus Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta esittää kysymyksen. Vieressä Vikesin toiminnanjohtaja Salla Nazarenko.

Vihapuhe rajoittaa asiantuntijoiden halua osallistua keskusteluun, kertoi tutkimusjohtaja Pentti Raittila.

KILPAILU

13.11.2013

Uutisraivaaja-finalistit Slush-tapahtumassa

Helsingin Kaapelitehtaalla järjestetyssä Slush-tapahtumassa kaikki viisi Uutisraivaaja-kilpailun finalistijoukkuetta pääsivät esittelemään hankkeitaan.

Tuomo Rainio kertoi On Display -taideoppaasta. Mobiilissa oppaassa julkaistaan viikoittain juttu ajan-kohtaisesta taideteoksesta.

Lari Lohikoski esitteli sosiaalista Nearhood-media-alustaa, joka tuo yhteen asukkaat, yhdistykset, julkisen sektorin ja hallinnon.

Tuomariston puheenjohtaja Pekka Ala-Pietilä onnitteli voittajia. Taustalla tuomariston jäsenet Jyrki Ali-Yrkkö ja Heleena Savela.

Kilpailun voittaja sai 250 000 euroa kehitysrakaa. Long Playn puolesta kiitospuheen piti toimitusjohtaja Reetta Nousiainen.

.....

Ulkoasu Johannes Nieminen
Kannen kuvitus Nene Tsuboi
Valokuvat: sivut 7, 10, 24 ja 35 Ida Pimenoff,
sivu 37 Matt Carr, sivut 44-49 Ida Pimenoff ja Eva Persson.
Painanut Aldus Oy Lahdessa 2014
Paperi Scandia 2000 White 240 / 115 g

.....